

Kildemarkederne i Mogenstrup

Niels Albrechtsen, Næstved alderdomshjem, der i morgen fylder 95 år, var den sidste, der havde ret til at sælge kildevand i Mogenstrup.

Kildermarkedet i Mogenstrup ... det var altid Sct. Hansdag, den 24, juni, fastslår Næstved alderdomshjems ældste mandlige beoer, Niels Albrechtsen.

Og man behøver ikke at kigge efter hos Wisbech, Flinch eller andre af de gamle almanakker for at stole på det. Niels Albrechtsen, der i morgen fylder 95 år, var nemlig den sidste, der havde privilegium på at sælge vand fra "helligkilden" i Mogenstrup.

Niels Albrechtsen er de senere år blevet stærkt svækket på syn og hørelse. Hukommelsen er det bedre med, og ikke mindst kildemarkederne kan han fortælle om - måske fordi indtrykkene fæstnede sig særlig stærkt, da han som kun 7-års knægt første gang deltog i et kildemarked for 88 år siden.

- Vi havde jo springvandet i Mogenstrup, fortæller han. Min oldefar var vejmanden Jeppe, og det var ham, der fik kilden lavet om til springvand. Kilden ligger slet ikke der, hvor folk tror, siger Niels Albrechtsen. Den er gemt under en lem i fortovet ved Kirkeskoven, og vandet løber gennem rør ned til springvandet. Det var det, min oldefar fik lavet, og man kaldte da også kilden for "Jeppe kilde". Markedet i Mogenstrup var altid Sct. Hansdag, og så skulle folk da smage på kildevandet. Man havde jo den tro, at det kunne hjælpe for megen dårligdom. Senere havde min bedstemor, Kirsten Jepsdatter, retten til at sælge kildevand, og efter hende min mor og derefter jeg så længe, det var til at sælge vand. Vi lånte en fjæl hos kromanden på Mogenstrup kro og lagde den over et hjørne af bassinet. Så havde vi vore remedier med - nogle glas og en lang stang, så kunne vi øse op til udskænkning. Man betalte efter behag - en eller to skilling, men der var også dem, der gav mere. Jeg ved godt, at der er noget med en blok ved kirken, hvor man siger, at pengene fra kildevandet skulle puttes i, men det må ligge meget længere tilbage. Vi stak da pengene i lommen, og det kunne godt være en rar skilling på de store markedsdage, siger Niels Albrechtsen med en lille kluklatter.

Fest og leben

Joh, det var store dage i Mogenstrup, når vejret var godt, fortæller Niels Albrechtsen videre. På begge sider af vejen helt op gennem Kirkeskoven lå bod ved bod og telt ved telt. Fra Næstved kørte alle, som havde hest og vogn, kaperkørsel til kildemarkedet i Mogenstrup. Man kunne købe næsten alt. Her var hattemagere, sadelmagere og pottemagere og meget andet. Her var mejereder, leskafter og river, og her var gøgl og keglebaner og dansetelte. Ud på dagen var der et farligt leben - det hændte jo, at en og anden fik en tår over tørsten - og om aftenen sværmede de unge under de lysegrønne bøgkroner. Mange traf for første gang deres udkårne på kildemarkedet i Mogenstrup og blev forlovede sidenhen ... Jeg havde retten til at sælge vand, lige til Holmegaard, der dengang ejede seks kirker, deriblandt også Mogenstrup, afstod skoven til Grevensvænge, men da var markedet ikke, hvad det havde været, og kildevandet troede man heller ikke mere på. Efterhånden sygnede det hele hen. En tid kom dyrskuerne, men det var ikke det samme.

Øltapper og diligencekusk

Niels Albrechtsen fartede i sine unge år længere omkring, end det var almindeligt på den tid. Han er født i Bonderup, kom ud at tjene som 10-årig og havde senere pladser i Sørup, Ravnstrup, København og Roskilde.

I København var han soldat ved 1. regiment og arbejdede ellers som øltapper, hos forskellige vognmænd og på havnen. I sin lille, hyggelige stue på alderdoms hjemmet har han på væggen det I kendte billede, "Et koppel heste udenfor en kro" - Lindborg kro. Postillonen, der blæser i sit horn, kunne for så vidt godt være Niels Albrechtsen. Medens han havde plads hos en vognmand i Roskilde, kørte han nemlig i flere år diligencen fra Roskilde til Skibby og svingede hver dag op foran rejseladen til den gamle landevejskro.

I 1899 vendte Niels Albrechtsen hjem til Bonderup for at passe det lille landbrug, hans far havde lejet af Holmegård. En halv snes år efter købte han det, en fik ikke nok ud af sit slid, og flyttede til Åderup ved skibsværftet. Nu begyndte han at arbejde på Ydernæsgård som fodermester og lokomobilpasser, og her blev han i hele 30 år hos forpagter Lundstein - tredive år hos en flink og forstående arbejdsgiver, som han mindes med glæde. På deres ældre dage flyttede Niels Albrechtsen og hustru til aldersrenteboligerne og derfra til alderdomshjemmet, hvor de nåede at holde guldbryllup, inden fru Albrechtsen døde.

Fødselsdagen i morgen skal fejres sammen med børn, børnebørn og oldebørn. To døtre er bosiddende i Næstved - den ene gift med vognmand Alfr. Andersen, Banely, den anden med målerkontrollør Th. Thomsen, Nygårdsvej. Middagen for den 95årige holdes i Banely, og om aftenen samles man på Nygårdsvej. Så har vi været begge steder, siger Niels Albrechtsen.

(artikel i Næstved Tidende den 21. November 1961)

Dejligt at blive gammel, når blot man er rask --!

Siger Niels Albrechtsen på Næstved alderdomshjem, som i morgen fylder 95

- Når man er rask, er det dejligt at blive gammel, siger Niels Albrechtsen, Næstved alderdomshjem, og han ved, hvad han taler om. I morgen fylder han 95 år, og trods den høje alder er han stadig livsglad og frisk og følger med i dagligdagens begivenheder.

Albrechtsen er født i Bonderup og kom som 7-årig ud at tjene som vogterdreng. Senere, da han var fyldt 16 år, tog han til København, hvor han arbejdede hos urtekræmmere og øltappere og som kusk for den formidable løn af 20 kr. om måneden.

- Da jeg var øltapper i Borgergade fik jeg 25 kr. Det skulle jeg have, sagde min arbejdsgiver, for I at jeg ikke skulle stjæle fra ham. Det var dengang en øl kostede 8 øre.

I 1899 vendte Albrechtsen tilbage til Bonderup for at hjælpe forældrene med det sted på 6 tønder land, som var lejet under Holmegård, og som Albrechtsen selv købte nogle år senere. Det var så som så med indtægterne, men kneb det med at betale afdragene, gjorde det ikke noget. Godsforvalteren var en flink mand, og han ville så blot have den betaling, der hed tiendepenge, for den afgift skulle godset selv betale videre som en slags ejendomsskat.

I 1915 solgte Albrechtsen stedet og flyttede til Grimstrup. Han var derefter i 34 år ansat på Ydernæsgården hos forpagter Lundstein. Først da han var blevet 86 år lagde han alt arbejde på hylden, og både han og konen flyttede til aldersrenteboligen på Vordingborgvej, iøvrigt i den første blok, der blev bygget. Derfra gik turen til alderdomshjemmet og der nyder han nu sit velfortjente otium. Hans kone er død for nogle år siden.

Til trods tor, at Albrechtsen først giftede sig, da han var 39 år, nåede ægteparret at holde guldbryllup. Om verdenssituationen i dag har fødselsdagsbarnet visse meget logiske betragtninger: Det er ikke morsomt, at de truer med krig i alle lande. Det er en gal historie, at ingen af dem kan blive enige, for vi kunne jo have det meget bedre.

Fra kapel til kirke

Sognepræst Philip Borries, Hammer, har i Historisk Samfunds årbog 1939 skrevet om helligkilder og specielt om kilden i Mogenstrup. Allerede i bronzealderen dyrkede man herhjemme kilderne som en guddom og ofrede til dem. De første kristne søgte at lempe sig efter hedenskabet og byggede små kapeller i hellig kildernes umiddelbare nærhed. Disse afløstes flere steder af rigtige stenkirker. Sådan er det sikkert gået med Mogenstrup kirke.

I hele den katolske tid stod de hellige kirker i lige så højt ry som i oldtiden. Flere af dem blev indviet til kristne helgenbilleder. Reformationen fik ikke bugt med kildedyrkelsen. Kildernes ry tog snarere til end af. Det stod småt til med hygiejnen, og navnlig hos almuen herskede en indgroet respekt for koldt vand. Som følge af dårlige beboelser med røgfyldte rum og manglende renlighed var øjenssygdomme meget almindelige. Det var derfor ikke så underligt, at de syge øjne undertiden kunne komme sig ved at blive badet i det rene friske kildevand. Dette opfattede man så som et mirakel. Det samme var tilfældet med hudsygdommene. Det rent psykiske var også ofte årsag til mange helbredelser.

Kildevand og kildeblok

Det var især Valborg aften, den, 30. april, eller Sct. Hans aften, den 23. juni, man valfartede til kilderne. Navnlig Sct. Hans aften som i Mogenstrup. Da var dagene lange og varme og nætterne korte og lune. Der knyttede sig mange skikke og fordomme til kildebesøget og brugen af kildevandet. Var det udvendige sygdomme, man led af, gned eller vaskede man det dårlige sted. Ved indvortes sygdomme skulle man drikke vandet. Skulle kuren have særlig virkning, måtte de besøgende blive natten over ved kilden og sove i det fri. Alvorligt syge, som lå hjemme, kunne man hjælpe ved at tage kildevand med til dem i flasker eller ankre.

Allerede tidligt opstilledes de første kildeblokke, hvori pengene fra taknemmelige, kildebesøgende kunne lægges. Hvad der indkom, gik bl. a. til sognets fattige. Af regnskaberne for Mogenstrup kirke 1606-1687 fremgår, at det mest var fattige, syge og krøblinge, der besøgte kilden, og at det derfor kun var ringe, hvad der lagdes i kildeblokken. I 1686 bestemtes det, at en trediedel af blokpengene skulle uddeles til de fattige, og to trediedele bruges til kirkens vedligeholdelse. Uddelingen fandt gerne sted et par dage efter Sct. Hans, og de fattiges tal kunne beløbe sig til 5-600. I 1788 står i kaldsbogen, at der i ·de to blokke samles en temmelig del penge hver sct. Hans dag, formedelst kilde- og markedsfærdsel.

Enestående begivenhed

Kildemarkedet i Mogenstrup var, skriver pastor Borries, en enestående begivenhed. Fra alle sogne kom man, gamle og unge til vogns eller til fods. Man staldede ind, hvor man kunne komme til det. Hos gdr. Svend Hansen i Pederstrup var den store gårdsplads altid fyldt med vogne den 24. juni. Hvert år var der til denne dag slagtet en kalv, så man kunne beværte slægtninge og venner.

Allerede ved nitiden kom de første til kildemarkedet. Det var de ældre, der skulle gøre indkøb. Ungdommen kom først senere, når gøglerne, karrusellerne, lirekasse-mændene og spillekanterne i danseteltene for alvor satte i gang. Et år var den store attraktion et telt med en levende sælhund, »en vækkelig en«, som man sagde, anbragt i en dyb balje. For at børnene kunne komme til at se, måtte de løftes op til baljens rand. Denne fornøjelse kostede -- 10 øre!

På kilde markedsdagene var kirken gerne åben, så folk kunne gå derind. Også i det gamle klokkerhus stod døren åben. Her plejede mange at sætte deres indkøb fra sig, indtil de skulle hjem. Ofte var der næsten ikke til at komme frem for lutter ting, der ventede på afhentning.

Forbi i 1882

En Skygge ved kildemarkederne var de små udskænkingssteder, hvor folk kunne få øl og brændevin. Således også i Mogenstrup. Følgen var fulde folk, tumulter og slagsmål, som mere og mere trak de gamle folkesammenkomster nedad og gjorde dem til en slags urofester.

Kildemarkederne holdt, iflg. Phillipp Borries, op i 1882. Endnu mange år derefter vedblev Mogenstrup dog en eller flere gange i løbet af en sommer at være samlingssted for hele Sydsjælland. Kildemarkederne afløstes af store, folkelige møder og de store gymnastikopvisninger.

(Artikel i (uge-/avis lørdag den 6.3.1976, side 19)